

Dno: AHT/ 490/2013

86 § LAUSUNTO SELVITYSMIEHEN LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI
VALTIONOSUUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA

Valtiovarainministeriö on kirjeellään 4.2.2014 esittänyt seuraavaa:

”Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelman mukaan valtionosuusjärjestelmä uudistetaan osana kuntarakenneuudistusta. Järjestelmää yksinkertaistetaan ja selkeytetään. Järjestelmän kannustavuutta parannetaan. Hallitusohjelman mukaan uudistuksen tavoitteena on, että perusopetuksen rahoitus jatkossa perustuisi nykyistä enemmän perusopetuksen toimintaympäristöä kuvaaviin indikaattoreihin, esimerkiksi kunnan maahanmuuttajien väestöosuuteen, aikuisväestön koulutustasoon sekä työttömyysasteeseen.

Hallitusohjelman mukaan kuntauudistusta ohjaavassa lainsäädännössä otetaan käyttöön kuntauudistusta edistäviä välineitä. Tavoitteena on muun muassa poistaa lainsäädännöstä sekä kuntatalouden rahoitusjärjestelmästä kuntaliitoksia vaikeuttavia tekijöitä.

Valtiovarainministeriön asettaman selvitysmiehen toimeksiannon mukaan valtionosuusperusteiden uudistamisessa tuli tarkastella muun muassa perusteiden läpinäkyvyyttä, lukumäärää, päällekkäisyyksiä, korvaustarpeita, ajanmukaisuutta ja soveltuvuutta kuntarakenteen ja palvelutarpeiden muutoksessa. Tavoitteeksi asetettiin uudistaa kuntien valtionosuusjärjestelmä hallitusohjelmassa linjatulla tavalla siten, että uusi lainsäädäntö tulisi voimaan vuoden 2015 alusta.

Lähtökohtana on, että valtion ja kuntien välinen kustannustenjakoa ei muutu valtionosuusuudistuksen johdosta.

Valtiovarainministeriön asettama selvitysmies Arno Miettinen on valmistellut kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain uudistamista keväästä 2012 alkaen. Hän julkisti alustavat linjauksensa helmikuussa 2013. Seuraavana vaiheena valtiovarainministeriö lähetti 17.12.2013 kunnille kommentoitavaksi selvitysmiehen tarkennetut uudistusesitykset ja kriteerit kuntakohtaisine laskelmineen. Kunnilta pyydettiin lausuntoa mm. laskentakriteerien määrästä ja sisällöstä, siirtymäkauden pituudesta ja ylipäättään järjestelmämuutoksen tarpeesta.

Selvitysmies on valmistellut liitteenä olevan luonnoksen hallituksen esitykseksi, jonka mukaisesti hän ehdottaa valtionosuusjärjestelmää uudistettavaksi. Valtionosuuslaskelmat on päivitetty vuoden 2014 valtionosuusmäärien tasolle. Uudet kuntakohtaiset laskelmat uudistuksen vaikutuksista valtionosuuksiin ovat kuntien käytössä lausuntokierroksen aikana.

Valtiovarainministeriö pyytää jakelussa mainituilta tahoilta lausuntoa selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi ja kiinnittämään huomiota erityisesti seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- ehdotettaviin kriteereihin
- ikäryhmien ja sairastavuuden painoihin

- muiden kriteerien painoihin
- määräytymisperusteiden laskentaperiaatteisiin
- verotuloihin perustuvaan valtionosuuden tasaukseen
- siirtymäkauden kestoon ja porrastukseen

Lausunnot pyydetään toimittamaan **viimeistään 4.4.2014** klo 16 mennessä sähköpostitse osoitteeseen...”

Kaupunginhallitus päätti 20.1.2014 § 1 antaa uudistamisesityksestä seuraavat kommentit:

1. Esitys selkeyttää valtionosuuksien määräytymistä.
2. Kriteerien vähentäminen yksinkertaistaa järjestelmää ja onnistuu samaan aikaan pitämään järjestelmän tasapainoisena.
3. Sairastavuuden merkitystä ikärakenteen sijasta pitäisi painottaa rohkeammin THL:n selvityksen mukaisesti.
4. Työpaikkaomavaraisuus valtionosuuksia korottavana tekijänä vaikuttaa keinotekoiselta. Työpaikkaomavaraisuudella ei liene merkitystä palvelujen järjestämisen kustannuksiin. Lisäksi useissa maakunnissa keskuskaupungin työpaikoista merkittävä osa on kuntayhtymissä, joiden menoista vastaa koko maakunta. Myös kauppa- ym. palvelut keskittyvät maakuntakeskukseen ja asiakkaat ovat koko maakunnasta. Tämä esitetty uusi kriteeri ei sovellu valtionosuusjärjestelmä ideaan.
5. Siirtymäaika uuteen järjestelmään vaikuttaa kohtuulliselta.

Päätösesitys (kja):

Ähtärin kaupunginhallitus 20.1.2014 antamaansa lausuntoon selvitysmiehen luonnoksesta viitaten toteaa lausuntonaan, että aiemmat laskelmat tuntuvat perustelluimmilta ja oikeudenmukaisemmilta Ähtärin kaupungin näkökulmasta. Uusien laskelmien mukaan Ähtärin kaupunki saisi n. 100.000 euroa vähemmän valtionosuutta edelliseen laskelmaan verrattuna.

Esitystä yleisesti voi luonnehtia mm. kriteerien lukumäärän vähentämisestä johtuen selkeämmäksi. Työpaikkaomavaraisuuskriteerin mukanaoloa osin myös on syytä edelleenkin kritisoida johtuen sen keinotekoisuudesta. Sairastavuuskriteerien osuutta on jatkossakin painotettava.

Päätös:

Hyväksyttiin.

Pöytäkirjanotteen oikeaksi todistaa:
Ähtärissä 24.3.2014

Jutta-Kaisa Mikkola
keskusarkistonhoitaja
(koneellisesti allekirjoitettu)

OIKAISUVAATIMUSOHJEET

Ähtärin Kaupunginhallitus on 17.3.2014 pidetyssä kokouksessa tehnyt oheisen päätöksen.

Oikaisuvaatimusta ei saa tehdä päätöksistä, jotka koskevat:

- yksinomaan valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 91 §), pykälä 86
- virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista (KvesL 26 §), pykälä
- etuusto-oikeuden käyttämättä jättäminen (EtuostoL 21 §), pykälä